

Nr 81.

Ankom till riksdagens kansli den 3 juni 1935 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning angående omändrings- och förbättringsarbeten inom riksbankens byggnad i Stockholm.

I skrivelse till bankoutskottet den 18 maj 1935 hava fullmäktige i riksbanken gjort framställning om medgivande att få låta utföra omändrings- och förbättringsarbeten i riksbanksbyggnaden i Stockholm i huvudsaklig överensstämmelse med av f. d. professorn Erik Lallerstedt uppgjorda ritningar och kostnadsförslag samt hemställt att för ändamålet av riksbankens medel få använda ett belopp av förslagsvis 194 000 kronor.

Genom sedeltryckeriets förflyttning till nya lokaler, vilken förflyttning torde kunna äga rum under hösten innevarande år, bliva sedeltryckeriets nuvarande lokaler i riksbankshuset disponibla. Fullmäktige meddela i sin förevarande skrivelse, att fullmäktige övervägt vissa omflyttningar, vilka dels syntes lämpliga för vinnande av nödvändiga utvidgningar och en mera ändamålsenlig fördelning av arbetslokalerna, dels äro nödvändiga ur hygieniska synpunkter. I sådant syfte hade förslag till ändringar uppgjorts i samråd med professorn Erik Lallerstedt, som även uppgjort ritningar och verkställt kostnadsberäkningar över de ifrågasatta arbetena.

Rörande innebörden av förslaget hava fullmäktige anfört följande:

»I källarvåningen finnas för närvarande — förutom valvslokaler, värme-central och en del ekonomiutrymmen — lokaler för sedelräkningsavdelningen och bostäder för brandmästaren, vice brandmästaren och maskinist. Fönstren sitta högt. Golvet i källarvåningen ligger under markytan och även under vattennivån i värmepannorna. Rummen äro svåra att uppvärma. Ventilations- och luftcirkulationsanordningarna hava hittills icke varit tillfredsställande. Korridorerna i källarvåningen hava till följd av bristande utrymmen i viss utsträckning blivit använda som upplagsplats, delvis för brännbart material.

Enligt förslaget skulle endast den bästa av de nuvarande bostadslägenheterna, vilken nu disponeras av brandmästaren, användas såsom bostad. En mindre del av sedelräkningsavdelningens utrymme skulle användas till toaletter för personalen i banksalen. Vissa av lokalerna skulle inredas till arkivutrymmen och förrådsrum, en del till kapp- och toilettrum för personalen, medan andra tills vidare skulle stå i reserv i avbidan på den utvidgning av valvsutrymmena, som framdeles torde bliva nödvändig.

Bottenvåningen upptages i huvudsak av bankens expeditioner för allmänheten. I denna våning hava även samtliga direktionsledamöter sina tjänsterum. Utrymme har hittills icke kunnat beredas i denna våning för ombudsmannens expedition. Såsom enda kapprum för vaktpersonalen har i denna våning använts ett ursprungligen till valv avsett utrymme med dåliga ljus- och ventilationsförhållanden, vilket använts även såsom dagrum för vaktpersonalen. Enligt förslaget erhålla riksbankschefen och vice riksbankschefen rum i våningen en trappa upp. Riksbankschefens nuvarande rum inredes till expedition för ombudsmännen. Vice riksbankschefens rum användes såsom sessionsrum för lånelegationen och direktionen samt såsom samtalsrum. Vaktpersonalens rum erhåller bättre ljus- och sanitetsanordningar.

I våningen en trappa upp äro för närvarande placerade fullmäktiges och ombudsmannens expeditioner, sekretariatet samt revisions- och bokföringsavdelningarna, statistiska avdelningen, kreditavdelningen och sedelkontoret. Av dessa torde revisionsavdelningens lokaler inom något år bliva otillräckliga. Kreditavdelningen har av utrymmesskäl måst placeras alltför långt från låneavdelningen. I denna våning ifrågasättas följande omflyttningar. Kreditavdelningen inflyttar i bokföringsavdelningens nuvarande lokal. Förbindelse med låneavdelningen erhålles genom en redan befintlig trappa. Bokföringsavdelningen och revisionsavdelningen, vilka böra vara placerade nära varandra, flyttas, den förra till nuvarande rummet för nummertrycket och den senare till kreditavdelningens nuvarande lokal, vilken utökas med dels direktionens nuvarande frukostrum och dels sedelkontorets torkrum. Revisionsavdelningens nuvarande stora rum uppdelas i tvenne mindre, varav ett tages i anspråk såsom riksbankschefens tjänsterum. Vice riksbankschefen erhåller det rum, som för närvarande användes av direktionsssekretariatet. De båda stora av fullmäktiges och ombudsmannens expeditioner disponerade rummen uppdelas i fyra mindre, varigenom lämpliga utrymmen för sekreterare, steno-grafer och maskinskrivare erhållas. I sedelkontorets nuvarande lokaler beredes plats för sedelräkningsavdelningen. Sedelkontoret, vars arbete minskas därigenom, att kontrollen av nya sedlar förlägges till sedeltryckeriets nybyggnad, erhåller sina utrymmen i våningen två trappor upp. Fullmäktige hava övertvägt frågan, huruvida sedelkontoret skulle bibehållas i sina nuvarande lokaler och sedelräkningsavdelningen i stället flyttas högre upp. Med hänsyn till önskvärdheten av att sedelräkningsavdelningen förlägges så nära expeditionskassorna och dagkassan som möjligt samt därtill, att arbetet bör kunna ordnas på sådant sätt, att föreståndaren erhåller överblick över de i lokalen arbetande tjänstemännen kunna lokalerna i våningen två trappor upp icke ifrågakomma för sedelräkningsavdelningen.¹

I entresolevåningen (mellanvåningen en och en halv trappa upp) ordnas dagrum för tjänstemännen, vilka för närvarande icke hava någon lokal till sin disposition. I denna våning är nu inrymt bland annat frukostrummet för personalen. Detta frukostrum, som efter husets färdigställande inretts i lokaler, ursprungligen avsedda till förrådsrum, är mycket trångt och olämpligt för sitt ändamål. Bland annat hava kökslokalerna fått uppdelas på två våningar. Lunchlokalerna flyttas enligt förslaget till översta våningen. Kapprummen, som äro placerade i en annan del av denna entresolevåning, äro otillräckliga, vilket medfört bland annat, att korridorerna kommit att använ-

¹ Sedelräkningsavdelningen har hittills saknat valvsutrymme. Till följd härav har valvsavdelningens personal ofta måst kvarstanna, efter det dess arbete för dagen avslutats, i väntan på sedelräkningsavdelningens slutleverans. Denna olägenhet blir nu undanröjd.

das till kapprum. De förläggas enligt förslaget till källarvåningen vid den för personalen avsedda ingången.

Förbindelserna mellan lokalerna i olika delar av byggnaden äro otillräckliga. En förbindelse mellan gatuhuset och byggnadens inre delar beredes enligt förslaget i entresolevåningen genom flyttning av en del toilettutrymmen. De få i byggnaden installerade hissarna, som alla äro av gammal konstruktion, äro nu efter snart trettio års användning dåliga. Det föreslås att två av dessa ersättas av nya.

Toilettanordningarna äro för närvarande otillräckliga och olämpligt placerade och måste nu i vissa fall flyttas för att bereda utrymme för andra ändamål. Antalet toiletter ökas enligt förslaget på olika ställen i fastigheten.

I våningen två och tre trappor upp ligga de lokaler, som bliva disponibla genom tryckeriets bortflyttning. Frånsett en mindre del, som använts till kontorsrum, hava samtliga utrymmen använts såsom fabrikslokaler. Redan av denna anledning måste de underkastas omfattande reparations- och inredningsarbeten, innan de kunna användas för annat ändamål. I hela våningen tre trappor upp samt i utrymmena i norra rundelns vindsvåning erhålles dagsljus huvudsakligen genom lanterniner. De fönster, som finnas, äro små och anbragta omedelbart under taket. Lanterninerna uppfylla icke skäliga krav på isolering mot värme och köld eller, trots ständig tillsyn, på täthet. I norra rundelns vindsvåning saknas fönster mot strömmen, och rummen hava vid väggarna ej full ståhöjd. Vid planläggningen av de erhållna utrymmenas disposition har särskild hänsyn måst tagas till nu nämnda omständigheter.

Till våningen två trappor upp i gatuhuset förläggas de två bostäder, som enligt förslaget flyttas från källarvåningen. Återstående del av det i denna våning erhållna utrymmet användes för sedelkontorets behov, varjämte i norra flygelns vindsvåning anordnas lokaler för bankens bokbindare, vars nuvarande lokaler i källarvåningen tagas i anspråk för snickeriverkstad. I samband därmed höjes väggen åt gården i norra rundelns vindsvåning med en lättgelmur, så att innertaket åt gårdssidan blir plant och fönsterbelysning erhålles från denna sida.

Av våningen tre trappor upp tages enligt förslaget nu endast en del i anspråk för lunchlokaler. Med hänsyn till kostnaderna hava fullmäktige icke velat ifrågasätta, att större del av de erhållna utrymmena repareras och inredas, än vad banken för närvarande nödvändigt behöver. För ungefär hälften av våningen tre trappor upp ifrågasättas därför för närvarande inga andra arbeten än uppsnygningsarbeten. Denna del får stå i reserv för framtida behov.»

Beträffande kostnaderna för nu nämnda ändrings- och inredningsarbeten hava fullmäktige meddelat, att desamma av professorn Lallerstedt beräknats till 194 000 kronor. Givetvis måste, framhålla fullmäktige, en beräkning av nu ifrågavarande slag bliva mycket approximativ, då arbetet omfattade ändringsarbeten i en snart trettio år gammal fastighet och då i arbetet inginge ändring av en hel del ledningar, vilkas tillstånd icke läte sig i förväg med säkerhet bedöma.

Slutligen hava fullmäktige meddelat, att fullmäktige, delvis i besparings- syfte, övervägt vissa rationaliseringsåtgärder beträffande organisationen av

expeditionerna i banksalen, vilka åtgärder möjligen påfordrade vissa ändringar i banksalens inredning. Dessa ändringar vore emellertid oberoende av det nu framlagda förslaget, och några kostnader för desamma vore ej heller nu medräknade.

Utskottet. Vid granskning av fullmäktiges förslag till omändrings- och förbättringsarbeten beträffande riksbanksbyggnaden i Stockholm har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet får därför tillstyrka, att det för ändamålet erforderliga beloppet, av fullmäktige förslagsvis beräknat till 194 000 kronor, ställes till fullmäktiges förfogande.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av fullmäktiges i riksbanken förevarande framställning, må bemyndiga fullmäktige att låta i huvudsaklig överensstämmelse med av f. d. professorn E. Lallerstedt uppgjorda ritningar och kostnadsförslag för en kostnad av förslagsvis 194 000 kronor utföra omändrings- och förbättringsarbeten i riksbanksbyggnaden i Stockholm.

Stockholm den 3 juni 1935.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Åkerberg, Hansén, Ström i Lidköping*, Ehrnberg, Nilsson i Mölndal, Bodin* och Swartling*;

från a n d r a kammaren: herrar Leffler, Lovén, K. A. Westman, Paulsen, Johansson i Sollefteå*, Andersson i Lindome, Severin och Hilding.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.